

КОЛОКВИЈУМ ИЗ ЕЛЕКТРОМАГНЕТИКЕ (ОФ, ОС, ИР, ОЕ)

28. април 2012.

Напомене. Колоквијум траје 150 минута. Није дозвољено напуштање сале 90 минута од почетка колоквијума. Писати искључиво хемијском оловком. Дозвољена је употреба само овога папира и вежбанке, који се морају заједно предати. Дозвољена је и употреба непрограмабилних калкулатора. Питања радити искључиво на овоме папиру, а задатке искључиво у вежбанци. Коначне одговоре на питања и тражена извођења уписати у одговарајуће кућице, уцртати у дијаграме или заокружити понуђене одговоре. Одговори без извођења се неће признати. Свако питање носи по 5 поена, а задатак по 20 поена.

Попунити податке о кандидату у следећој табели. Исте податке написати и на омоту вежбанке.

ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ					Укупно поена	
Индекс година/број	Презиме и име					
/						
ПИТАЊА				ЗАДАЦИ		
1	2	3	4	1	2	

ПИТАЊА

1. (а) Написати исказ Стоксове теореме и теореме Гаус-Остроградског. (б) Написати потпуни систем интегралних једначина које описују електростатичко поље у вакууму. (в) На основу претходна два одговора извести потпуни систем диференцијалних једначина које описују електростатичко поље у вакууму.

(а)	(б)	(в)
-----	-----	-----

2. (а) Написати основне диференцијалне једначине стационарног струјног поља. (б) Проверити да ли је у линеарној хомогеној средини, специфичне проводности σ , могуће остварити стационарно струјно поље чији је вектор густине запреминске струје у цилиндричном координатном систему дат изразом $\mathbf{J}(r) = K \frac{r}{r^2 + a^2} \mathbf{i}_\phi$, где су K и a позитивне константе. У средини нема побудног поља ни побудних струја. Образложити одговор.

(а)	(б)
-----	-----

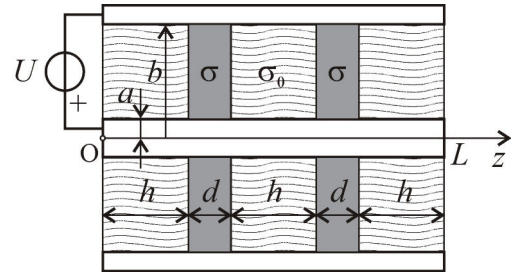
3. (а) Полазећи од диференцијалних једначина које описују стационарно магнетско поље у линеарној хомогеној средини пермеабилности μ и везе између вектора магнетске индукције, $\mathbf{B}$, и магнетског вектор-потенцијала, $\mathbf{A}$, извести диференцијалну једначину коју задовољава магнетски вектор-потенцијал. У свакој тачки простора је позната густина запреминских струја, $\mathbf{J}$. (б) Како гласи решење ове једначине?

(а)	(б)
-----	-----

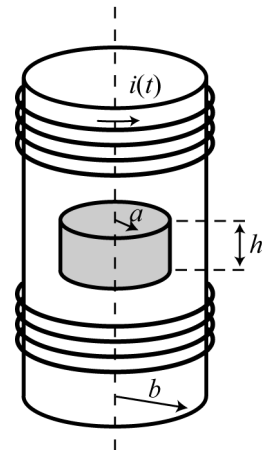
4. Полазећи од једначина које описују квазистационарно електромагнетско поље у произвољној средини извести одговарајућу једначину континуитета.

ЗАДАЦИ

1. На улаз правог коаксијалног вода унутрашњег полупречника $a = 1,5 \text{ cm}$, спољашњег полупречника $b = 4 \text{ cm}$ и дужине $L = 80 \text{ cm}$, испуњеног течном специфичне проводности $\sigma_0 = 0,5 \text{ S/m}$, прикључен је генератор сталног напона $U = 15 \text{ V}$, док је његов крај отворен. Израчунати дебљину d два идентична диска, унутрашњег полупречника a и спољашњег полупречника b , тако да се након њиховог уметања у коаксијални вод, на начин приказан на слици, јачина струје кроз прикључке генератора промени за 15%. Дискови су начињени од материјала специфичне проводности $\sigma = 0,1 \text{ S/m}$, док се проводници коаксијалног вода могу сматрати савршено проводним. Пермитивност и пермеабилност свих средина иста је као у вакууму. Занемарити ефекте крајева.

2. У врло дугачком соленоиду, полупречника b , коаксијално је постављен ваљак полупречника $a < b$ и висине h , као што је приказано на слици. Ваљак је начињен од хомогеног немагнетског материјала специфичне проводности σ . Подужна густина равномерно и густо мотаних завојака на соленоиду је N' . У завојцима постоји споропроменљива струја јачине $i(t)$. Околна средина је ваздух. Одредити изразе за: (а) тренутну вредност вектора густине запреминске струје у ваљку и (б) тренутну снагу Цуллових губитака у ваљку. Занемарити магнетско поље струја индукованих у ваљку.

Напомена: изрази за дивергенцију и ротор у цилиндричном координатном систему гласе

$$\text{div } \mathbf{A} = \frac{1}{r} \frac{\partial(A_r r)}{\partial r} + \frac{1}{r} \frac{\partial A_\phi}{\partial \phi} + \frac{\partial A_z}{\partial z} \text{ и}$$

$$\text{rot } \mathbf{A} = \left(\frac{1}{r} \frac{\partial A_z}{\partial \phi} - \frac{\partial A_\phi}{\partial z} \right) \mathbf{i}_r + \left(\frac{\partial A_r}{\partial z} - \frac{\partial A_z}{\partial r} \right) \mathbf{i}_\phi + \frac{1}{r} \left(\frac{\partial}{\partial r} (A_\phi r) - \frac{\partial A_r}{\partial \phi} \right) \mathbf{i}_z.$$

ОДГОВОРИ НА ПИТАЊА И РЕШЕЊА ЗАДАТАКА СА КОЛОКВИЈУМА ИЗ
ЕЛЕКТРОМАГНЕТИКЕ (ОФ, ОС, ИР, ОЕ), ОДРЖАНОГ
28. АПРИЛА 2012. ГОДИНЕ

ПИТАЊА

1. (а) $\oint_C \mathbf{A} \cdot d\mathbf{l} = \iint_S \text{rot } \mathbf{A} \cdot d\mathbf{S}$, $\oint_S \mathbf{A} \cdot d\mathbf{S} = \iiint_V \text{div } \mathbf{A} \, dv$. (б) $\oint_C \mathbf{E} \cdot d\mathbf{l} = 0$, $\oint_S \mathbf{E} \cdot d\mathbf{S} = \frac{1}{\epsilon_0} \int_V \rho \, dv$. (в) $\text{rot } \mathbf{E} = 0$, $\text{div } \mathbf{E} = \frac{\rho}{\epsilon_0}$.

2. (а) $\text{div } \mathbf{J} = -\text{div } \mathbf{J}_i$, $\text{rot } \mathbf{E} = 0$. (б) $\text{div } \mathbf{J} = 0$, али је $\text{rot } \mathbf{E} = \text{rot } \mathbf{J} / \sigma \neq 0$, па у задатој средини не може постојати овакво стационарно струјно поље.

3. (а) $\Delta \mathbf{A} = -\mu_0 \mathbf{J}$. (б) $\mathbf{A} = \frac{\mu_0}{4\pi} \int_V \frac{\mathbf{J} dv}{r}$.

4. $\text{div } \mathbf{J} = 0$.

ЗАДАЦИ

1. $d = \frac{0,15\sigma_0 L}{2(\sigma_0 - \sigma)} = 7,5 \text{ cm}$.

2. (а) $\mathbf{J} = \sigma \mathbf{E}_{\text{ind}} = -\frac{\sigma r \mu_0 N'}{2} \frac{\partial i}{\partial t} \mathbf{i}_\phi$, $0 \leq r \leq a$. (б) $P_J(t) = \int_V \mathbf{J} \cdot \mathbf{E}_{\text{ind}} dv = \frac{\sigma \pi h \mu_0^2 N'^2 a^4}{8} \left(\frac{\partial i}{\partial t} \right)^2$.